

DIỄN ĐÀN VÀ KHUYẾN NGHỊ

“THƯ DẪN” HAY “THƯ GIÃN”?

ĐỖ THÀNH DƯƠNG

(Trường Dự bị đại học Dân tộc trung ương Nha Trang)

Một cậu bạn vong niên hôm nọ bất chợt hỏi tôi: *Tôi thấy báo Lao Động có mục “Giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt” mà sao trên báo ấy lại nhiều lần viết nhầm “thư dẫn”, trong lúc hầu hết các báo khác, cả trên truyền hình đều viết là “thư giãn”?*

Lật lại các số báo, quả nhiên báo LD số 121 (29.5.2010) có bài ““Thư dẫn cuối tuần” có đi xa ...?” của tác giả Nhật Lệ, và một vài bài viết khác đều có dùng từ “thư dẫn”.

Cạnh đó, chương trình giải trí vào lúc 21 giờ thứ bảy hằng tuần trên VTV3 mới ra đời gần đây, trên phong trang trí của chương trình cũng ghi là “Thư giãn cuối tuần”. Và nhiều tờ báo khác cũng có mục “Thư giãn”. Cách viết trên báo LD là “dẫn”, trong lúc các báo khác viết là “giãn”, vậy viết “thư dẫn” hay “thư giãn” là đúng?

Dựa vào “Từ điển tiếng Việt” (1995, Hoàng Phê chủ biên), thử khảo sát những cặp từ gần với *dẫn-giãn* có nghĩa từ vựng, ta có các cặp *dán - gián* (keo **dán**, con **gián**) và *dàn - giàn* (**dàn** nhạc, **giàn** mướp).

Trước hết, trong cặp từ “dán - gián” thì “dán” là một động từ có nghĩa là: *làm cho dính vào nhau bằng chất kết dính như hồ, keo...;* còn gián là một danh từ chỉ *loài bọ có thân dẹp, râu dài, cánh mỏng màu nâu, có mùi hôi, sống ở nơi tối và ẩm.*

Tiếp theo, trong cặp từ “dàn - giàn” thì cả hai đều là danh từ, trong đó từ “dàn” có nghĩa là *tổ chức gồm nhiều thành phần, nhiều nhạc khí hoặc nhiều loại giọng khác nhau trong biểu diễn ca nhạc,* còn “giàn” là danh từ chỉ *vật gồm nhiều thanh tre, nứa kết thành tấm ghép hoặc đan thưa, dùng làm chỗ bám cho cây leo...*

Như vậy các từ trong hai cặp từ trên hoàn toàn khác nhau về ngữ nghĩa và không thể sử dụng thay thế cho nhau trong cùng ngữ cảnh.

Nhưng cặp từ “dẫn - giãn” (thư *dẫn* - thư *giãn*) thì lại thuộc một trường hợp khác. Sách đã dẫn ghi rõ: “thư dẫn” cũng viết “thư giãn” là động từ, có nghĩa là *làm cho cơ bắp ở trạng thái thả lỏng, tạo nên cảm giác tinh thần thư thái, thoải mái.*

Vậy đây là trường hợp *lưỡng khả*, nghĩa là viết “dẫn” hoặc “giãn” đều không sai. Và lâu nay trên sách báo, hầu hết các tác giả có thói quen viết là “giãn” nên làm người đọc quen mắt, dẫn đến khi sử dụng thì hầu hết mọi người đều viết là “giãn” và khi thấy xuất hiện cách viết “dẫn” lạ lẫm thì tưởng là sai - như ông bạn của tôi trên kia.

Theo quan điểm cá nhân, trong trường hợp lựa chọn cách viết tối ưu, chúng tôi cho rằng nên lựa chọn cách thứ nhất theo chuẩn trong từ điển - viết “thư dẫn” là phù hợp hơn cả.

Đành rằng, thói quen sử dụng ngôn ngữ trong nhiều trường hợp tuy chưa hoàn toàn chính xác nhưng vẫn được xã hội thừa nhận như trường hợp từ “tự vẫn”. Từ Hán-Việt “tự vẫn” có nghĩa là “tự sát bằng dao”, nhưng hiện nay chúng tôi nhận thấy hầu hết mọi người khi sử dụng mặc nhiên xem từ “tự vẫn” đồng nghĩa với từ “tự sát”, “tự tử” (tự giết chết mình), nên dù chết bằng bất cứ kiểu nào cũng đều cho là “tự vẫn”, kiểu như: *nhảy xuống sông tự vẫn, thắt cổ tự vẫn, uống thuốc độc tự vẫn...*

Tuy nhiên khi xác định được trường hợp nào đúng đắn, thì thiết nghĩ cũng nên mạnh dạn thay đổi. Đó chính là việc làm thiết thực, cụ thể góp phần “giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt”.

(Ban Biên tập nhận bài ngày 24-02-2011)